

**Opinia do ustawy o ratyfikacji Umowy o przywilejach i immunitetach
Międzynarodowego Trybunału Karnego,
sporządzonej w Nowym Jorku dnia 9 września 2002 r.
(druk nr 340)**

I. Cel i przedmiot ustawy

Celem niniejszej ustawy jest wyrażenie przez Sejm i Senat zgody na ratyfikację przez Prezydenta RP Umowy o przywilejach i immunitetach Międzynarodowego Trybunału Karnego. Umowa ta jest wypełnieniem normy zawartej w art. 48 Rzymskiego Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego.

Rzymski Statut Międzynarodowego Trybunału Karnego, na podstawie którego utworzono Międzynarodowy Trybunał Karny (MTK) został ratyfikowany przez Polskę dnia 12 listopada 2001 r.

Trybunał Karny jest stałym międzynarodowym sądem karnym z siedzibą w Hadze. Jego właściwość obejmuje prawo sądenia najcięższych zbrodni międzynarodowych takich jak: ludobójstwo, zbrodnie przeciwko ludzkości, zbrodnie wojenne i zbrodnie agresji. Trybunał ma charakter ponadpaństwowy a jego jurysdykcji podlegają osoby fizyczne niezależnie od funkcji (czy immunitetu) posiadanego w danym państwie.

Trybunał jest instytucją o charakterze komplementarnym w stosunku do krajowych systemów wymiaru sprawiedliwości, posiada międzynarodową osobowość prawną oraz zdolność prawną w zakresie koniecznym do wykonywania swych funkcji i realizowania swoich celów.

Przedłożona Parlamentowi Umowa, o której mowa w art. 48 Rzymskiego Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego przyznaje szczególny, uprzywilejowany status prawny osobom, których działania lub funkcje są związane z wykonywaniem zadań przez

MTK. W kwestiach szczegółowych art. 48 Statutu odsyła do Umowy o przywilejach i immunitetach Międzynarodowego Trybunału Karnego.

Umowa zapewnia nietykalność pomieszczeń Trybunału, nietykalne są również archiwa i dokumenty wysyłane do albo z Trybunału posiadane przez Trybunał lub do niego należące.

Mienie, aktywa i fundusze Trybunału nie podlegają przeszukaniu, zajęciu, rekwizycji, konfiskacie, wywłaszczeniu ani żadnej innej ingerencji w drodze decyzji władzy wykonawczej, administracyjnej, sądowej czy ustawodawczej; są one zwolnione z podatków, ceł, ograniczeń importowych i eksportowych.

Wskazany wyżej art. 48 Statutu MTK określa ogólne zasady korzystania z przywilejów i immunitetów. Stanowi, że Sędziowie, Prokurator, Wiceprokuratorzy i Sekretarz (wskazani w art. 15) w zakresie czynności pełnionych podczas i w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych korzystają z takich samych przywilejów i immunitetów, jakie przysługują szefom przedstawicielstw dyplomatycznych.

Zastępca Sekretarza, personel Urzędu Prokuratorskiego, personel Sekretariatu (osoby wskazane w art. 16), adwokat i osoby mu pomagające (art. 18), biegli (art. 21), świadkowie (art. 19), pokrzywdzeni (art. 20) i inne osoby (wskazane w art. 17 i 22) posiadają przywileje i immunitety określone w Umowie. Zakres przyznanych przywilejów i immunitetów różni się w zależności od kategorii uprawnionych osób.

- 1) immunitet od zatrzymania lub aresztowania oraz zajęcia bagażu osobistego;
osoby wskazane w art. 15, 16, 18, 19, 20, 21 i 22;
- 2) immunitet jurysdykcyjny w odniesieniu do ich wypowiedzi ustnych lub pisemnych oraz czynności podejmowanych przez nich w ramach ich urzędowych funkcji;
osoby wskazane w art. 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21 i 22;
- 3) nietykalność wszelkich urzędowych pism i dokumentów;
osoby wskazane w art. 15, 16, 18, 19, 21
- 4) zwolnienie z opodatkowania wynagrodzeń, honorariów i świadczeń wypłacanych takim osobom przez Trybunał;
osoby wskazane w art. 15 i 16;
- 5) zwolnienie z obowiązków służby państwowej;
osoby wskazane w art. 16
- 6) zwolnienie z ograniczeń imigracyjnych i wymagań co do rejestracji cudzoziemców
osoby wskazane w art. 15, 16, 18, 19, 20, 21 i 22;

- 7) zwolnienie z kontroli bagażu osobistego;
osoby wskazane w art. 15, 16, 18, 21;
- 8) immunitet od zajęcia bagażu osobistego;
osoby wskazane w art. 19, 20 i 22;
- 9) przywileje i ułatwienia walutowe i w zakresie wymiany walut takie same, jak przyznawane funkcjonariuszom misji dyplomatycznych;
osoby wskazane w art. 15, 16, 18, 21;
- 10) udogodnienia repatriacyjne podczas kryzysu międzynarodowego, wraz z zamieszkującymi wspólnie z nimi członkami ich rodzin, takie same jakie zgodnie z Konwencją wiedeńską przysługują przedstawicielom dyplomatycznym;
osoby wskazane w art. 15, 16, 18, 19 i 21;
- 11) prawo wwozu i wywozu bez cła i podatków (poza płatnościami za usługi), mebli i rzeczy osobistych w związku z objęciem stanowiska w danym Państwie-Stronie (do i z kraju stałego zamieszkania)
osoby wskazane w art. 15, 16.

Ponadto osoby wskazane w art. 15, 16, 18, 19 i 21 korzystają z przywilejów w zakresie porozumiewania się z Trybunałem (lub z adwokatem), w szczególności w zakresie wysyłania pism.

Umowa określa zasady uchylania przywilejów i immunitetów w art. 25 i 26. W art. 34 szczegółowo reguluje się kwestie podpisania, ratyfikacji, zatwierdzenia albo przystąpienia poszczególnych państw do przedmiotowej umowy międzynarodowej.

Istotny jest art. 23 Umowy, który dopuszcza składanie przez poszczególne państwa deklaracji dotyczących ograniczenia katalogu przywilejów i immunitetów w stosunku do swoich obywateli.

Rzeczpospolita Polska złożyła propozycję odpowiedniej deklaracji:

"Zgodnie z artykułem 23 Umowy Rzeczpospolita Polska oświadcza, że osoby, o których mowa w przedmiotowym artykule, będące obywatelami polskimi lub stałymi rezydentami Rzeczypospolitej Polskiej, podczas pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej korzystają wyłącznie z przywilejów i immunitetów określonych w tym artykule".

Ponieważ Umowa dotyczy wolności, praw i obowiązków obywatelskich określonych w Konstytucji RP oraz spraw uregulowanych w ustawie, związanie się nią przez Rzeczpospolitą Polską powinno nastąpić w drodze ratyfikacji przez Prezydenta RP za uprzednią zgodą parlamentu wyrażoną w ustawie (art. 89 ust. 1 pkt 2 i 5 Konstytucji).

II. Przebieg prac legislacyjnych

Ustawa uchwalona w dniu 24 października 2008 r. została wniesiona do Sejmu przez Radę Ministrów w dniu 31 lipca 2008 r.

Projekt ustawy był przedmiotem prac sejmowych komisji: Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka oraz Komisji Spraw Zagranicznych. Komisje wносиły o przyjęcie projektu ustawy bez poprawek.

Ustawa nie budzi zastrzeżeń legislacyjnych.

Beata Mandylis

Główny legislator